

BESZÁMOLÓK

SZEMLEK

REFERÁTUMOK

Közép-európai Könyvbarátság

A VII. Budapesti Nemzetközi Könyv-, Video-, Könyvtári és Zenei Kiállítást május 24-én 18 órakor Göncz Árpád köztársasági elnök nyitotta meg. Államelnökünk – a közép-európai köztársasági elnökök megérkezése előtti napon – melegen üdvözölte az azonos régiót átfogó Közép-európai Könyvbarátság elnevezésű könyvkiállítás résztvevőit.

Balázs András, a Magyar Könyvszakmai Szövetség elnöke elmondta, hogy a Közép-európai Könyvbarátság a budapesti nemzetközi könyvkiállítások sorában már a *hetedik* rendezvény. Az 1989-es kezdeményezést követően 1990–91-ben már 25–26 ország több száz könyvkiadójának legfrissebb termését állították ki, köztük a legtekintélyesebb angol, német, amerikai, holland stb. világcégekét. A jelenlegi rendezvény szerényebb, 10 ország 72 kiadójának műveit jeleníti meg, és Közép-Európára – azon belül is a határon túli magyar könyvszakmára – koncentrált. Ezzel kapcsolatosan kísérő rendezvények formájában intenzív műhelymunka folyt.

Május 25-én nyílt fórum volt *A magyar könyvszakma örömei és gondjai* címmel. Túltengett a gondokat elemző hozzászólás. Köztük természetesen a pénzhiány állt első helyen, de számos olyan elgondolás is elhangzott, ami viszonylag kis ráfordítással, de jobb szervezéssel, megfelelőbb információáramoltatással megvalósítható. Így például a tankönyv-értékesítésben még meglevő monopóliumok lebontását kérték. Ahhoz, hogy elegendő számú olvasóhoz juthassanak el a könyvek, a piackutatás kiszélesítését és az országos számítógépes információ nyilvántartást nélkülözhetetlennek tartják. Vita alakult ki arról, hogy a könyvtáraknak melyek a legkedvezőbb beszerzési forrásai az egyébként alacsony gyarapítási keretből. A Könyvtárellátó képviselője felhívta a figyelmet, hogy a régebbi, 1992-nél korábban megjelent könyvekből 60%-ra is rúghat a könyvtáraknak adott kedvezmény. Egy vajdasági kiadó-terjesztő jelezte, hogy a Magyarországról érkező import az embargó miatt teljesen leállt, és most, amikor a

kulturális és sportembargót már feloldották, változatlanul ez a helyzet. Ugyanis a könyvet nem a kultúra részeként, hanem más áruval azonos módon kezelik.

Május 26-án Dobos László, a Madách-Posonium igazgatója, s egyben a Magyarok Világszövetségének alelnöke tartott vitaindító referátumot *A határon túli és anyaországi könyvkereskedelem megkönnyítéséről és ájárhatóságának fokozásáról* címmel. Más határon túli és hazai kiadók, terjesztők, könyvesboltvezetők hozzászólásaikban javaslatot tettek a méltánytalan védővámok megszüntetésére, a könyveken kívül a rotopapír és ofszet nyomtatási kellékek embargó alóli kiemelésére stb. Csihák György a svájci magyar könyveseknek a kárpát-medenceinél sokkal kedvezőbb helyzetéről számolt be, és arról, hogy tőkeszegénység esetében is számos tervezési és adminisztratív ésszerűsítés lehetséges. Mások azt hangsúlyozták, hogy az állami támogatást és koordinációt fokozni kell, anélkül, hogy ez a központi állami irányítás visszatéréséhez vezetne.

Dobos László javasolta, hogy az elhangzottak alapján a Magyar Könyvszakmai Szövetség és a Magyarok Világszövetsége dolgozzon ki közös javaslatot és memorandumot a hazai és határon túli könyvszakma egységes keretben történő megsegítésére, és a gazdasági mélypontból való kilendítésére.

Május 27-én kísérő rendezvényre került sor. *Hutira Albin*, a patinás Rózsavölgyi Zeneműbolt vezetője *Veszélyben a magyar zeneműkereskedelem* című előadásában a szakma tragikus visszafejlődését mutatta be. Az eredetileg 16 zeneműbolt közül ma csupán négy tevékenykedik; Erdélyben, a Vajdaságban még rosszabb a helyzet. Hangsúlyozta, hogy a zenemű önálló szakterület, melynek működési feltételeit meg kell teremteni. Az elnöklő *Hollós Máté* a Magyar Zeneszerzők Egyesülete nevében csatlakozott a Magyar Írószövetség és a Magyar Könyvszakmai Szövetség közös memorandumához.

A másik rendezvényt, az *angolnyelv-tanárok módszertani tréningjét* – amely nagy népszerűségnek örvend (egy-egy rendezvényük 500–600 pedagógust mozgósít) – a Magyar Macmillan Kiadó irányította.

A kiállításon a Magyar Írószövetség és a Magyar Könyvszakmai Szövetség közös dedikációs programot bonyolított, *Tomai József* elnök védnökségével. Ugyancsak bemutatta színvonalas tevékenységét a Magyar Illusztrátorok Társasága, *Sárkány Győző* elnök személyes irányításával. A kiállítás jelentősebb új műveit nyilvános könyvismertetésekkel *Dénes György* közreműködésével mutatták be a kiadók, illetve szerzők.

A budapesti nemzetközi könyvkiállítások immár hagyományossá váltak. Ennek szellemében a

vásár rendezőse a kiállításon hét év törzskiállítói közül megemlékezésül apró ajándékot adott át az Oxford University Press, a Bahá'í Közösség és a Magyar Prentice Hall MacMillan igazgatóinak.

A rendező szerv, a jelenleg 114 tagintézményből álló Magyar Könyvszakmai Szövetség két fő céljának megvalósítására koncentrálja működését. Elősegíteni a könyvszakmában a tisztességes piacgazdaság kialakulását, és ezen belül képviselni a tőkeszegény, de tehetséges alkotóműhelyek érdekvédelmét. Szorgalmazza továbbá a határon túli és hazai könyvszakma fejlődésének egységes, közös keretben történő elősegítését.

Balázs András

(a Magyar Könyvszakmai Szövetség elnöke)

Teljes szövegű információforrások online keresése

Az alábbi szemle három eredeti cikk tömörített ötvö-zése. A szerzők nem használtak egységes terminológiát, ezért az egyértelműség érdekében a magyar változatban az alábbi kifejezéseket használjuk:

- teljes szövegű információforrás, forrás: a nyomtatott kiadványok (folyóiratok, magazinok, napilapok stb.) elektronikus változata, a kiadók terméke; szedés-módja dőlt betű (pl. *FORBES*);
- teljes szövegű adatbázis: egy vagy több teljes szövegű információforrásból készült adatbázis online keresésre, az adatbázis-készítők terméke; szedés-módja aláhúzott dőlt betű (pl. *Trade and Industry ASAP*);
- szolgáltatóközpont vagy host: az adatbázisokat online keresésre felkészítő, és online szolgáltatást nyújtó kereskedelmi szervezetek; szedés-módja vastag betű (pl. *Dialog*).

Ezt a három fogalmat egymástól megkülönböztetve kell értelmezni a tartalom érthetősége érdekében. – A ref.

A teljes szövegű források számának fejlődése

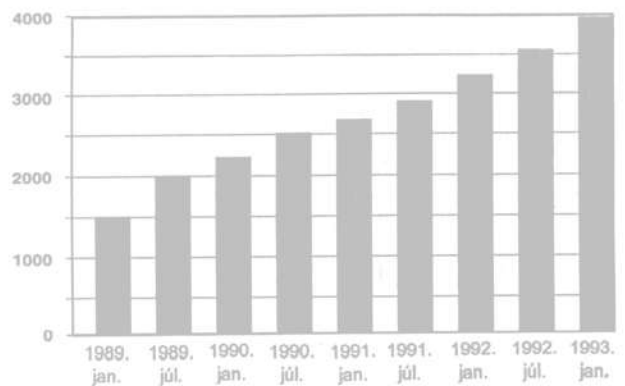
1987-ben az online keresések új korszaka köszöntött ránk, a teljes szövegű adatbázisok korszaka. Azóta a források egyre növekvő száma vált teljes szövegűben online kereshetővé, és számuk egyre gyorsabban nő. 1987-ben a teljes szövegű források száma néhány száz volt, a *Trade and Industry ASAP* adatbázisában 180 cím, a *Business Dateline*-ban 140 cím volt teljes szöveggel kereshető. A *Dialog* összesen 355 ilyen folyóiratot kínált online keresésre. Az 1. táblázat mutatja a három online hostnál 1987-ben és 1993-ban online kereshető teljes szövegű források számát. 1993 januárjában csaknem 4000 teljes szövegű információforrást lehetett online keresni.

1. táblázat

Teljes szövegű források száma 1987-ben és 1993-ban három adatbázis-készítőnél, illetve szolgáltatónál

Adatbázis-készítő/szolgáltató	Kiadványcímek száma	
	1987	1993
IAC: <i>Trade & Industry ASAP</i>	180	743
UMI: <i>Business Dateline</i>	140	380
Dialog	355	2500
Összesen	675	3623

Az 1. ábrán látható a teljes szövegű források számának növekedése 1989 januárjától 1993 januárjáig.

1. ábra Az online kereshető teljes szövegű források (folyóiratok, napilapok, hírlevelek stb.) számának alakulása